

Turun ja Helsingin kaupunkien yhteinen
Itämeri-toimenpideohjelma 2024–2028

Raportti 2024

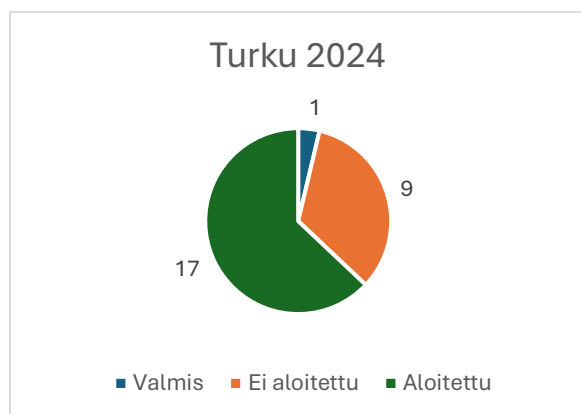
Yhteenveto	4
Merenkulku ja satamat	4
1. Edistetään pienvenesatamien ympäristövastuullisuutta	4
2. Turku: Kehitetään väylien ja satamien kunnossapidon vesistövaikutuksien kompensaatiomalli.....	5
3. Kaupungin rantojen ja saariston suunnittelussa huomioidaan merellisten toimijoiden ympäristövaikutukset	5
4. Helsinki: Kannustetaan rahtialuksia parempaan jätevesien hallintaan	5
Maankäyttö.....	6
5. Päivitetään kaupunkien vuokraamien alueiden vuokrauskriteeristö huomioimaan paremmin vesiensuojelu	6
6. Lisätään itämerivaikutusten huomiointia kaavoituksessa ja muussa maankäytön suunnittelussa	7
7. Toteutetaan kaupunkien Itämeri-identiteettiä lisäävä teema-alue "itämerikatu"	7
Yhteistyö ja verkosto.....	9
8. Kehitetään Itämerihaasteen verkostotoimintaa.....	9
9. Edistetään oppilaitos- ja yliopistoyhteistyötä	10
10. Kerätään ja hyödynnetään tietoa.....	10
11. Turku: Viestitään vesiensuojelun ja ilmastotyön synergioista	11
Rehevöityminen	12
12. Vähennetään septivesistä aiheutuvia päästöjä	12
13. Hyödynnetään yhdyskuntajätevesilietettä ja merestä poistettua orgaanista ainesta	12
14. Vähennetään valuma-aluelähtöisesti kuormitusta	12
Hulevedet.....	13
15. Kehitetään hulevesien huomioon ottamista yleiskaavatasolta toteutukseen ja ylläpitoon asti	13
16. Otetaan käyttöön uusia keinoja vähentää hulevesistä aiheutuvaa kuormitusta	13
Luonnon monimuotoisuus	13
17. Tehostetaan vieraslajien torjuntaa	14
18. Kartoitetaan ekologisesti arvokkaita alueita ja edistetään niiden suojelua....	14

19. Turku: Palautetaan Aurajoen tulvadynamiikka kohdennetuilla alueilla	14
20. Ennallistetaan luonnonympäristöjä	14
Itämeri-identiteetti	15
21. Markkinoidaan Turku ja Helsinkiä Itämerikaupunkeina	15
22. Lisätään yleistä merilukutaitoa ja osallistetaan asukkaita.....	16
23. Helsinki: Kehitetään vesienhallinnan kokonaisuuden koordinoitua	17
Roskaantuminen.....	17
24. Turku: Laaditaan Turkuun roskaantumisen hillinnän ohjelma	17
25. Viestitään kaupunkien kunnossapidon merkityksestä vesistöille.....	17
26. Kehitetään tapahtumien ympäristöohjausta	18
Hankinnat.....	18
27. Edistetään vesivastuullisuuden huomioimista kaupungin hankinnoissa	18

Yhteenveto

[Itämerihaasteen toimenpideohjelma vuosille 2024–2028](#) julkaistiin tammikuussa 2024. Ohjelman ovat hyväksyneet Turun ja Helsingin kaupunginhallitukset. Ohjelman tavoitteita on kuusi ja ne kattavat Itämeren tilaan merkittävimmin vaikuttavia uhkia ja keskeisimpiä ratkaisuja. Tavoitteet ovat merten kestävän käytön edistäminen, roskaantumisen estäminen, haitallisten aineiden vähentäminen, luonnon monimuotoisuuden lisääminen, rehevöitymisen hillitseminen ja yhteistyön ja osallisuuden lisääminen. Ohjelma sisältää 27 toimenpidettä, jotka toteutetaan joko molemmissa kaupungissa tai vain toisessa. Toimenpiteet on jaoteltu teemoihin. Ohjelman päätavoitteena on vähentää erityisesti kaupunkien oman toiminnan kuormitusta Itämereen ja muihin vesistöihin.

Tässä raportissa esitellään toimenpideohjelman toteutumista Turussa ja Helsingissä. Toimenpiteille on ohjelmassa määritelty vastuutahot kaupunkiorganisaatioista, ja raportin sisällöt perustuvat vastuutahoilta saatuihin tietoihin. Toimenpiteiden toteuma vuonna 2024 on kuvattu ohessa. Turun 25 toimenpiteestä on vuoden aikana käynnistetty 18, joista yksi (TP 5) on tullut myös valmiiksi. Helsingin 23 toimenpiteestä käynnistettiin 21, joista yksi (TP 5) tuli samoin valmiiksi.

Merenkulku ja satamat

1. Edistetään pienvenesatamien ympäristövastuullisuutta

Helsinki:

Kaupungin pienvenesatamissa on parannettu jätehuoltoa lisäämällä ohjeistusta ja kerättävien jättejakeiden määrää. Kaikki jätehuoltosuunnitelmat on päivitetty.

Yhteistyössä Pidä Saaristo Siistinä ry:n kanssa on työstyetty viestintäkampanjaa veneilijöille. Suunnitteilla videokampanja sosiaaliseen mediaan, jossa kolme eri teemaa liittyy vastuulliseen veneilyyn. Teemoina jätteiden, etenkin vaarallisten jätteiden käsittely, veneiden huoltotoimenpiteet ja melu. Kampanjan julkaisu suunnitteilla keväälle 2025.

Veneilijöille on toimitettu ympäristökasvatusmateriaaleja veneilytapahtumien yhteydessä. Tall Ships Races -tapahtumaan osallistuneille aluksille tehtiin "Itämeri-bingo", jossa jaettiin tietoa Itämeren tilasta ja ekologiasta. Roschier Baltic Sea Race -purjehduskilpailussa osallistujille jaettiin ympäristökasvatusmateriaaleja. Koordinaattori piti puheen vastuullisesta veneilystä ja

Itämerihaasteesta tapahtuman avajaisissa Helsingin kaupungintalolla elokuussa 2024.

Itämerihaaste lähettää vuosittain kesäkirjeen venekerhoille ja pursiseuroille, jossa on kootusti ajankohtaista tietoa vastuullisesta veneharrastuksesta. Vuonna 2024 kirje lähetettiin ensimmäisen kerran sähköisenä.

2. Turku: Kehitetään väylien ja satamien kunnossapidon vesistövaikutuksien kompensatiomalli

Ei aloitettu vuonna 2024.

3. Kaupungin rantojen ja saariston suunnittelussa huomioidaan merellisten toimijoiden ympäristövaikutukset

Helsinki:

Ravintola- ja saunalauttojen kestävyden edistämiseksi on pyritty löytämään ratkaisuja. Ravintolalaivaohjeistusta ollaan päivittämässä ja uudessa ohjeistuksessa otetaan tarkemmin kantaa esimerkiksi runkojen kuntoon ja siihen, mitä toimijoilta vaaditaan esim. jätevesien suhteen. Kaupunkisuunnittelussa pyritään löytämään paremmin paikkoja saunalautoille kaupunkitilasta. Investointirahoitusta on varattu laituri-infralle, joka mahdollistaa aluskannan uusiutumisen ja kestäväen toiminnan.

Telakkarannan ja Hietalahdenlaiturin rakentamisessa on otettu huomioon vaatimus siitä, että kaikille laivojen käytössä oleville laitureille tarjotaan viemäri- ja vesi-infraa.

Turku:

Vuonna 2024 jatkettiin Aurajoen ja sen rantojen käytön yleisperiaatteiden (kh 3.4.2017 § 156) päivitustyötä. Periaatteet ohjaavat nykyistä ja tulevaa toimintaa joella, muun muassa teema-alueiden perusteella (Yläjuoksu, Vanhakaupunki, Kulttuurijoki ja Jokisatama). Teema-alueet määrittävät, minkälaisia toimintoja ja palveluja joelle halutaan syntyvän. Periaatteita päivitetään Aurajoen työryhmän (*Esityslistat/pöytäkirjat, KH 5.2.2018 §47*) toimesta, joka on kaksivuotinen pilotti. Tarkoituksena kokeilla uudenlaista, poikkihallinnollista ja ketterää työskentelytapaa, koko ajan itse itseään kehittäen. Ryhmä toimii myös niin sanottuna yhden luukun palvelukanavana joella toimiville ja sinne pyrkiville yrityksille. Osana ryhmän toimintaa on kehitetty lähtötietolomake, jonka yrittäjä täyttää ennen ryhmän tapaamiseen saapumista. Lomakkeessa kysytään etukäteen olennaisia asioita, muun muassa hankkeen vaikutuksia ympäristöön (luonto, melu, jätteet, liikennejärjestelyt). Poikkitieellinen ryhmä ohjaa yrityksiä tai hankkeita eteenpäin ottaen huomioon erilaisia näkökulmia elinvoiman lisäämisestä ympäristönsuojeluun.

4. Helsinki: Kannustetaan rahtialuksia parempaan jätevesien hallintaan

Helsinki:

Helsingin satamassa edistetty viestinnän keinoin rahtialusten jätevesien jättöä satamaan. Varustamo lähtenyt lisäämään jätevesiletkujen määrää ja suunnittelee lisäävänsä jätettyjen jätevesien määrää Vuosaaren satamassa vuonna 2025.

Ympäristöterveysyksikkö järjesti yhteistyössä Aluehallintoviraston ja ELY-keskuksen kanssa satamien valvontaprojektin kesällä 2024. Projektin keskiössä oli talousveden laatu, mutta myös jätevesiasioita valvottiin.

Maankäyttö

5. Päivitetään kaupunkien vuokraamien alueiden vuokrauskriteeristö huomioimaan paremmin vesiensuojelu

Helsinki:

Kaupungin vuokraamien peltojen sopimukseen kirjattua hoitovelvollisuutta tarkennettiin huomioimaan paremmin vesiensuojelu. Uudet kirjaukset tuodaan kaikkiin uusittaviin vuokrasopimukseen lokakuusta 2024 alkaen.

- Viljelykseen käytettävien peltojen ja viereisten vesistöjen väliin tulee jättää riittävän leveä lannoittamaton nurmipintainen suojavyöhyke vesistökuormituksen vähentämiseksi:
 - pellon ja valtaojan välinen suojavyöhyke: vähintään 1 metri
 - pellon ja muun vesistön kuin valtaojan välinen suojavyöhyke: vähintään 3 metriä.

Viljelijän tulee niittää kerran kasvukauden aikana luonnonhoito- ja monimuotoisuuspeltoina (heinäpellot, niityt, kesannot) viljellyt alueet. Niitto on toteutettava siten, ettei lintujen pesintää ja nisäkkäiden poikasia vaaranneta.

Viljelyperiaatteet, joita viljelijän tulee noudattaa, pois lukien erikoiskasvi- ja puutarhaviljely:

- kyntökielto; ei koske luomuviljelyä, monivuotisten kasvustojen päättämistä ja syyskylvöisten kasvustojen perustamista
- suositellaan vahvasti käytettävän alus- ja kerääjäkasveja
- viljelykiertovaatimus lohkoille, joilla viljellään vilja- tai öljykasveja; kasvin tulee vaihtua joka vuosi
- glyfosaatin käyttökielto; pois lukien juolavehnan torjunta syksyllä tai kesannosta, mikäli muokkaamalla ei voi ongelmaa ratkaista ja rikkatorjunta tarvittaessa ennen suorakylvöä.

Turku:

Kaupungin vuokraamien alueiden vuokrasopimusten vuokrauskriteeristönä on käytetty vuodesta 2017 lähtien ELY-keskuksen valmistelemaa [maan kasvukuntosopimusta](#), joka päivitettiin vuonna 2023 laajassa sidosryhmäyhteistyössä. Aina kun kaupunki solmii uuden maanvuokrasopimuksen, käydään vuokrausehdot aina yksilöllisesti läpi. Keväällä 2024 järjestettiin yhteistyöpalaveri, jossa tavoitteena oli käydä läpi kaupungin nykyiset vuokrakriteerit ja niiden riittävyys vesiensuojelun näkökulmasta. Osallistujia oli sekä Turun kaupungin ympäristönsuojeluyksiköstä ja kaupunkirakentamisesta, että ELY-keskukselta, Qvidjan tilalta, BSAG:lta ja Valonialta. Tapaamisessa tultiin tulokseen, että maan kasvukuntosopimus sisältää vesiensuojelun kannalta olennaiset toimet ja sen käyttöä jatketaan. Lisäksi Turun kaupunginhallituksessa päätettiin haastaa muut Saaristomeren valuma-alueella olevat kunnat mukaan tekemään omista vuokrakriteereistä Itämerimyönteiset, ottamalla käyttöön sama sopimus. Pormestari haastoi kunnat mukaan

Itämeripäivänä 29.8.2024 ja lähetti kunnille sähköpostilla haastekirjeen myöhemmin syksyllä. Marraskuussa 28.11.2024 Turun kaupungintalolla järjestettiin yhdessä Valonian ja Salon kaupungin kanssa keskustelutilaisuus, jossa kerrottiin tarkemmin sopimuksen käytöstä, sekä viljelijän että vuokranantajan näkökulmasta. Tilaisuuteen osallistui noin 30 henkilöä, yhteensä 10 eri kunnasta, Valoniasta, BSAG:lta sekä Liedon ja Salon maaseutupalveluista. Tilaisuudesta ja sen hyödyistä voi lukea lisää [täältä](#).

6. Lisätään itämerivaikutusten huomiointia kaavoituksessa ja muussa maankäytön suunnittelussa

Helsinki:

Pääkaupunkiseudun yhteistyössä tuotettu työmaavesiohje julkaistiin alkuvuodesta 2024 ja on otettu käyttöön. Ohjetta on pyritty jalkauttamaan ja siitä viestimään aktiivisesti esimerkiksi esittely-, seminaari-, ja koulutustilaisuuksin. Uutta ohjeistusta on esitelty asiantuntijoille, logistiikkaoperaattoreille, ympäristövalvojille, rakennusvalvonnalle ja kaupungin sisäisille tilaaja- ja rakennuttajatahoille. Ohjeen soveltamista tukemaan tehtiin herkkien vesikohteiden karttataso, joka julkaistiin pääkaupunkiseudun kaupunkien karttapalvelussa helmikuussa 2024. Tilat-palvelussa aloitettiin keväällä 2024 Pääkaupunkiseudun työmaavesiohjeen mukaisen työmaavesien hallintasuunnitelma -ohjepohjan laadinta. Ohjeeseen on koottu urakoitsijalle hankkeeseen liittyvät lähtötiedot ja työmaavesien käsittelyn ja seurannan vähimmäisvaatimukset. Ohje on ollut käytössä erityisesti herkän vesikohteen läheisyydessä olevissa urakoissa. Useammassa hankkeessa on ollut mukana työmaavesikonsultti laatimassa työmaavesien hallintasuunnitelman, vastaamassa näytteidenotosta ja urakoitsijan neuvonnasta. Tavoite on saada lopullinen ohjepohja valmiiksi vuoden 2025 alussa ja jalkauttaa se sekä toimintamalli hankkeisiin vuoden 2025 aikana.

Turku:

Ympäristöministeriöllä on tekeillä opas vesienhoidon huomioon ottamiseksi maankäytön suunnittelussa. Tulevaa opasta pyritään hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan. Pansio-Perno alueen kaavoituksessa pyritään huomioimaan hulevesien hallinnan ja laadun parantaminen. Keskustan kehittämisen kärkihankkeisiin kuuluvan Merellisen Turun osa-alueen yhtenä tarkoituksena on poikkihallinnollisesti koordinoita yhteistä tekemistä. Esimerkiksi Linnaniemen aluetta kehitettäessä ja suunniteltaessa työhön on osallistettu aikaisempaa enemmän olennaisia tahoja kuten hulevesiasiantuntijoita ja ympäristösuojelua.

Työmaavesienhallintaa on kehitetty yhteistyössä Turun ammattikorkeakoulun kanssa, jossa alkoi 1.8.2024 uusi hanke nimellä "Työmaavesikoulutus". Hankkeessa on tarkoituksena kouluttaa kevään 2025 aikana rakennustyömailla toimivia henkilöitä parempaan työmaavesienhallintaan. Syksyn 2024 aikana käytiin keskusteluja mm. yleisten alueiden rakennuttajien kanssa, että miten työmaavesikoulutus parhaiten tukisi kaupunkia.

7. Toteutetaan kaupunkien Itämeri-identiteettiä lisäävä teema-alue "Itämerikatu"

Helsinki:

Makasiinirannan asemakaavoituksen valmistelussa on tutkittu, kuinka hulevesien käsittely voidaan järjestää uusiin viherrakenteisiin imeyttäen. Itämeri ja saaristoluonto näkyvät rannan uusien viheralueiden käsittelyssä ja kasvillisuudessa. Alueelle laadittu yleisten alueiden

konseptisuunnitelma esittää tavoitteiden mukaisen viitesuunnitelman.

Turku:

Itämerikadun konseptoimiseksi sekä reunaehtojen, avainhenkilöiden ja synergioiden löytämiseksi järjestettiin työpaja 16.5.2024 Aurajokityöryhmässä, jonka tuloksien perusteella on jatkettu keskustelua Keskustan kehittämisen kärkihankkeen Merellisen Turun osa-alueen kanssa. Työpajassa ehdotettujen alueiden soveltuvuutta Itämerikaduksi on selvitetty sisäisesti. Työ jatkuu vuonna 2025.

Yhteistyö ja verkosto

8. Kehitetään Itämerihaasteen verkostotoimintaa

Kaikille haasteen vastaanottaneille lähetettiin pyyntö päivittää sitoumus vuosille 2024–2028. Vuonna 2024 Itämeri-sitoumuksia päivitti yhteensä 56 jäsentä. Jäsenien sitoumuksiin oli kirjattuna yhteensä 398 kunnianhimoista toimenpidettä. Sitoumuksiin kirjatut toimenpiteet jakoutuivat teemojen alle seuraavasti: rehevöitymisen hillitseminen 20,4 %, haitallisten aineiden vähentäminen 12,1 %, luonnon monimuotoisuuden lisääminen 14,1 %, merten kestävä käytön edistäminen 9,3 %, roskaantumisen estäminen 15,1 % ja yhteistyön ja osallisuuden lisääminen 24,2 %. 4,8 % kirjatusta toimenpiteistä ei liittynyt suoraan teemoihin, vaan lisäsi yleisesti kestävyyttä.

Jäsenien teoista viestittiin Itämerihaasteen marraskuussa uutiskirjeessä, ja nostettiin sitoumuksen päivittäneitä organisaatioita Itämerihaasteen Instagramissa.

Itämerihaaste osallistui huhtikuussa 2024 Riikassa järjestettyyn EU Blue Mission BANOS Arena 2 -tilaisuuteen. Puheenvuorossaan Itämerihaasteen koordinaattorit kertoivat, miten Itämerihaasteen konsepti toimii julkisen ja yksityisen sektorin yhdistämisessä, sekä esimerkkinä kahden suuren kaupungin tiivistä yhteistyöstä Itämeren suojelussa. Tilaisuudessa Itämerihaasteen uusi toimenpideohjelma herätti paljon kiinnostusta.

Huhti-toukokuussa 2024 Itämerihaaste järjesti verkostojäsenille suunnattuja virtuaalisia aamukahvitilaisuuksia. Neljä tilaisuutta oli jaoteltu organisaatioperusteisesti: kunnat, yritykset, oppilaitokset sekä kansainväliset organisaatiot. Aamukahvien aiheena oli Itämerihaasteeseen sitoutuminen, sekä sitoumuksen päivittäminen. Aamukahveilla kerrottiin muun muassa esimerkkejä sitoumukseen kirjattavista toimenpiteistä ja vastattiin osallistujien kysymyksiin Itämerihaasteesta.

Joulukuussa Itämerihaaste kertoi verkostotyöstään ympäristöministeriön perustaman Meriverkon aamukahvilla. Puheenvuorossa korostettiin Itämerihaastetta työkaluna, jonka avulla organisaatio tunnistaa oman vastuunsa vesien suojelussa ja sen jälkeen toimii. Itämerihaasteeseen liittyminen herätti kiinnostusta osallistujissa.

Helsinki:

Itämerihaaste osallistui BaltiCities-hankkeen loppuseminaariin Liepajassa, Latviassa toukokuussa 2024. Puheenvuorossa koordinaattori esitteli Itämerihaasteen verkostotoimintaa kansainvälisille partnereille. Helsingin ympäristöjohtaja Esa Nikunen osallistui paneelikeskusteluun kansainvälisestä yhteistyöstä Itämeren suojelussa ja kertoi Itämerihaasteen onnistumisista kaupungissa.

Helsinki on mukana Itämeren alueen kaupunkien kanssa Climate Neutral Destinations -hankkeessa, joka edistää ilmastotyötä ja kestävä matkailua. Yhteistyökumppaneina muun muassa Tallinna, Tukholma, Stavanger ja Tampere. Lisäksi Helsingin ja Tallinnan satamat ja kaupungit sekä suuret varustamot ovat mukana FinEst Green Corridor -hankkeessa, jossa kehitetään niin laivaliikenteeseen kuin sataman ja muun yhteiskuntarakenteen rajapintoihin kestäviä ratkaisuja.

Turku:

Kaupungin matkailupalveluja tarjoavan Visit Turku Archipelagon kanssa on käyty yhteistyökeskusteluja. VTA kutsuttiin myös Turun kaupungin sisäiseen työryhmään mukaan. VTA:lla on käytössä Sustainable Travel Finland ohjelma, jolla edistävät jäsenyrityksiensä vastuullisuutta. Yli 50 % kärkiyrityksistä on jo mukana ohjelmassa. Ohjelmassa on muun muassa hiilijalanjälkilaskenta,

johon on tekeillä työkalu. Työkalun valmistuttua hiilijalanjäljen laskeminen tulee pakolliseksi ohjelmassa mukana oleville yrityksille.

Toukokuussa 7.5.2024 järjestettiin Turussa yhteistyössä Forum Marinumin kanssa paikallistason Itämeritoimijoiden tapaaminen. Tapaamisen tavoitteena oli luoda lisää synergiaa alueen toimijoiden kesken ja jakaa ajankohtaista tietoa toimijoiden kesken. Tapaaminen oli suosittu ja sille toivottiin jatkoa. Jatkossa ryhmä rajattiin koskemaan ensisijaisesti Saaristomeren valuma-alueen toimijoita. Seuraava tapaaminen järjestetään vuoden 2025 puolella.

9. Edistetään oppilaitos- ja yliopistoyhteistyötä

Helsinki:

Itämerihaaste oli mukana kumppanina ja mentorina Helsingin yliopiston kestävyystieteiden maisteriohjelman projektikurssilla keväällä 2024. Opiskelijat tuottivat ratkaisuja kahteen Itämerihaasteen asettamaan ongelmaan tai kysymykseen. Aiheina olivat järviruo'on hyödyntämisen mahdollisuudet, sen vaikutukset rehevöitymiseen ja luonnon monimuotoisuuteen, sekä ekologinen kompensatio kaupunkiympäristössä. Ekologinen kompensatio -ryhmän opiskelijat kehittivät idean kaavoituksen työkaluksi vesistövaikutusten arviointiin, "sinikertoimen" (blue score), jota he pääsivät esittelemään Helsingin kaupunkiympäristön toimialan työntekijöille infovartti-tilaisuudessa.

Turku:

Toimenpiteiden toteuttamiseksi on tehty yhteistyötä Åbo Akademin ja Turun Ammattikorkeakoulun kanssa. Itämerihaasteen vuosiseminaarissa 25.1.2024 TSYK lukion merilinja esitteli tekemäänsä mikromuovitutkimusta. Vuonna 2024 Itämerihaasteella oli korkeakouluharjoittelijana Turun yliopiston maantieteen opiskelija.

10. Kerätään ja hyödynnetään tietoa

Helsinki:

Vuollejokisimpukan esiintymistä Longinojassa selvitettiin eDNA-menetelmällä. Tulosten mukaan simpukkaa ei löytynyt Longinojasta. Menetelmää hyödynnettiin myös Vartiokylänlahden PEMMA-alueen luontoselvityksissä, jonka tulokset valmistuivat 2024.

Vesiensuojelussa aletaan tuottamaan vuodesta 2025 kalabiologista- ja taloudellista tietoa esimerkiksi virtavesien avainlajeista.

Turku:

Turussa pyrittiin selvittämään eDNA-menetelmän avulla purojen lajistoa. Lisäksi menetelmän avulla kartoitettiin Illoistenjärven viitasammakoita. Vuonna 2023 suoritettiin ensimmäisen kerran Turun edustan rannikkovesien laatuksia ns. Coastrider-menetelmällä. Vuonna 2024 Turun kaupunki jatkoi näitä kartoituksia VOIMAKAS-hankkeen puitteissa. Turun kaupungin ympäristönsuojelulla on ollut keskeinen rooli tämän hankkeen suunnittelussa ja käynnistämisessä. VOIMAKAS-hanke on monivuotinen, avoin tutkimus- ja kehityshanke, jonka vetäjänä toimii Turun AMK. Hankkeen taustalla on monipuolinen vesiensuojelutahojen konsortio, tällä hetkellä pääosa konsortion jäsenistä on rannikkokuntia. Laajalla yhteistyöllä tavoitellaan tehokkuutta ja mahdollisimman vaikuttavia toimenpiteitä Saaristomeren ja Länsi-Uudenmaan rannikon vedenlaadun kohentamiseen.

Hankkeessa kerätään läpivirtausjärjestelmällä tutkimusdataa, josta jalostetaan Coastrider-toimintamallilla monipuolisesti erilaisia tutkittuun tietoon perustuvia tuotteita esimerkiksi ympäristönsuojeluviranomaisten käyttöön. Tuotteiden jalkauttaminen tehdään muun muassa kehitteillä olevalla, kaikille avoimella karttapalvelulla. Hankkeessa selvitetään muun muassa maalta rannikkovesiin karkaavan kuormituksen vesistö- ja ilmastovaikutuksia, selvitetään kuormituksen ns. hotspotkohtia sekä toteutetaan resurssien puitteissa konkreettisia ja mahdollisimman vaikuttavia toimenpiteitä kuormituksen vähentämiseksi. Hankkeessa myös kehitetään edelleen Coastrider-menetelmää entistä monipuolisemmaksi, tarkemmaksi ja tehokkaaksi. VOIMAKAS-hanke on toistaiseksi käynnissä oleva hanke.

11. Turku: Viestitään vesiensuojelun ja ilmastotyön synergioista

Opinnäytetyö ”Oppilaasta osalliseksi” (Ulla Vainio) on valmistumassa. Tavoitteena on vertailla, miten eri mallien mukaisessa toiminnassa mukana olleet oppilaat kokevat toiminnan vaikuttaneen heidän asenteisiinsa ja motivaatioonsa Itämeren suojelun suhteen. Opinnäytetyössä toteutettiin Itämeripäivänä 2024 kolme erilaista oppimiskokonaisuutta, joiden avulla 3–4. luokkalaisia perehdytetään Itämeren suojeluun. Oppimiskokonaisuudet olivat Siisti Biitsi siivoustalkoot, vedenlaatututkimukset sekä öljyntorjuntaharjoitukset vesivadeissa. Lisäksi vuonna 2024 on kerätty materiaalia viestinnän tueksi ilmastonmuutoksen ja Itämeren yhteisvaikutuksista.

Vuoden 2025 vuosiseminaarin teemaksi on suunniteltu ilmaston ja Itämeren yhteyttä. Suunnitteilla on Turun kaupungin Ilmastonmuuttajat kampanja helmikuulle 2025, jossa nostetaan ilmastotyötä tekeviä yrityksiä ja organisaatioita Turun seudulta. Kampanjassa on mukana mm. Forum Marinum, jonka kautta nostetaan Itämeren ja ilmaston yhteyksiä toisiinsa, sekä Turun seudun puhdistamo, jossa nostetaan esiin veden kiertoa ja kiertotalousratkaisuja, jotka linkittyvät myös ilmastoon ja Itämereen. Suunnitteilla on myös RESIST-hankkeen kanssa yhteistyössä kirjoitettava juttu luonnonhoidon/ ennallistamisen ja Turun tulvien ja Itämeren kuormituksen välisistä yhteyksistä. Julkaisu suunniteltu alkuvuoteen 2025.

Rehevöityminen

12. Vähennetään septivesistä aiheutuvia päästöjä

Helsinki:

Liikuntapalveluissa on käyty läpi kaupungin tarjoamien septiasemien kuntoa ja parannettu niiden kunnossapitoa. Saaristossa kunnostetaan useita saunoja ja etsitään operaattoreita toiminnan hallinnoimiseen.

Turku:

Keväällä ennen käyttöönottoa tarkistettiin kaikkien 7 kpl septiasemien asianmukaisuus. Talveksi septiasemat otetaan pois ja huolletaan. Keväällä huolletut asemat asennetaan paikoilleen. Kaupungin kohteissa on septiasemien verkosto on oikein hyvä.

13. Hyödynnetään yhdyskuntajätevesilietettä ja merestä poistettua orgaanista ainesta

Helsinki:

Keväällä 2024 Helsingin yliopiston opiskelijat tuottivat ratkaisun järviruo'on hyödyntämisestä kaupungin toiminnassa. Opiskelijoiden työn pääviesti oli se, että järviruo'on niittämällä ei Helsingissä ole merkittäviä positiivisia vaikutuksia rehevöitymiseen tai luonnon monimuotoisuuteen tai vaikutukset ovat ristiriitaisia. Opiskelijat ehdottivat parhaaksi ratkaisuksi järviruo'on hyödyntämisen energiantuotannossa.

14. Vähennetään valuma-aluelähtöisesti kuormitusta

Turku:

Keväällä Turun ympäristönsuojelu järjesti Raisiossa yhdessä muutaman muun rannikkokunnan kanssa Saaristomeren valuma-alueen kunnille suunnatun yhteistyöpalaverin, jossa pohdittiin konkreettisia tapoja lisätä kuntien välistä yhteistyötä.

Loppuvuodesta RESIST-hanke järjesti yhteistyöpalaverin alueen kuntien kanssa, jotka ovat olleet mukana alueellisessa hulevesisuunnitelmassa yhteistyön lisäämiseksi valuma-aluelähtöisesti.

Hulevedet

15. Kehitetään hulevesien huomioon ottamista yleiskaavatasolta toteutukseen ja ylläpitoon asti

Helsinki:

Helsingin kaupungin alueille on aikaisemmin laadittu kaupunkitasoinen hulevesien hallinnan tarveselvitys, jonka avulla kaupunki ohjaa valuma-alueitasoista hulevesien hallinnan suunnittelua eri alueillaan. Helsingin kaupungille on vuonna 2024 laadittu Laajasalon alueellinen hulevesiselvitys ja -suunnitelma. Alueellisten hulevesiselvitysten ja suunnitelmien tavoitteena on kehittää Helsingin kaupungin alueiden hulevesien hallintaa.

16. Otetaan käyttöön uusia keinoja vähentää hulevesistä aiheutuvaa kuormitusta

Helsinki:

Laajasalossa pilotoidaan alueellista hulevesisuunnitelmaa, jossa huomioidaan veden määrän lisäksi laatu.

Kesällä 2024 siniverkostotyötä jatkettiin kartoittamalla keinotekoisia vesiympäristöjä, mm. hulevesiratkaisuja ja tuotiin niitä karttapalveluun.

Hallainvuoren tulvametsän suunnitteluvaihe on käynnistynyt. Tulvametsässä sallitaan vedennousu metsänpohjaan. Hesperianpuistoon on suunnitteilla kaivo- ja biosuodatusta hulevesien puhdistamiseksi. Latokartanoon on suunnitteilla kosteikko.

Vuosina 2023–2024 tehtiin roskaantumisen seuranta viidessä hulevesien mereenpurkupisteessä hulevesihäkein kahden viikon ajanjaksoilta. Yleisimpiä roskia olivat tupakantumpit.

Turku:

Laajassa RESIST-hankkeessa, jossa Turun kaupunki on mukana, on käynnistynyt konkreettisten pilottialueiden suunnittelu. Yhteistyössä Turku AMK:n kanssa ollaan toteuttamassa kokonaisvaltaista kaupunkivesien hallintasuunnitelmaa. Aikaisemmalla kaudella Jaaninon pilottialueelle sijoitettujen 60 hulevesisuodattimien käytön testausta jatkettiin. Tavoitteena selvittää alueen kuormittavimmat kohteet, sekä seurata suodattimien toimintaa pidempiaikaisesti.

Turun ympäristönsuojelu ja Turun AMK käynnistivät syksyllä 2024 TUKHUK-hulevesihankkeen. TUKHUK on toistaiseksi käynnissä oleva avoin tutkimus- ja kehityshanke. Hankkeen pääasiallisia tavoitteita on muun muassa tuottaa hulevesien laadusta ja määristä entistä kattavampaa ja reaaliaikaista tietoa sekä optimoida hulevesiseuranta palvelemaan paremmin vesiensuojelun tarpeita.

Hankkeen ensimmäisellä kaudella käynnistettiin kahden hulevesikosteikon toiminnan monipuolinen seuranta. Tarkoituksena on esimerkiksi selvittää miten kosteikot toimivat muun muassa eri virtaamatilanteissa, millainen on vesimäärän ja -laadun suhde ja mistä tunnistetaan, jos nykyinen ratkaisu vaatii huoltoa. Hankkeessa selvitetään myös hulevesikosteikkojen hiilitaloutta.

Luonnon monimuotoisuus

17. Tehostetaan vieraslajien torjuntaa

Helsinki:

Yleisimpien vieraskasvilajien torjuntaa on tehty liikuntapalveluiden alueilla esimerkiksi uimarantojen läheisyydessä ja ulkoilusaarilla.

Turku:

Vieraslajitalkoista [viestitty](#) osana kaupunkiympäristön tyky-toimintana toteutettuja vieraslajitalkoita. Uutisen tavoitteena oli tehdä vieraslajitalkoiden järjestäminen helpommaksi ja lisätä tietoa siitä, että kaupunki tarjoaa paljon tukea talkoiden järjestämiseen hoitamalla lupa-asiat, määrittelemällä talkoopaikan ja auttamalla lajien tunnistamisessa ja oikeaoppisessa torjunnassa. Ympäristönsuojelu on jatkanut käsityönä toteutettavaa kurturuusun poistoa Viittakarilta vähentääkseen kurturuusun leviämiskärsiä arvokkaaseen saaristoon.

18. Kartoitetaan ekologisesti arvokkaita alueita ja edistetään niiden suojelua

Helsinki:

Kaupungin luonnonsuojelualueohjelmaa päivitetään. Ohjelmaluonnoksessa on mukana kartoitetuista PEMMA-alueista noin 90 %. Mukana ovat myös arvokkaat rantaluontotyypit, joiden kautta luonnontilaisia tai sen kaltaisia ranta-alueita on otettu mukaan uuteen luonnonsuojelualueohjelmaan. Osa kohteista muodostaa maa-meri-kokonaisuuksia, jolloin myös osa valuma-alueesta on huomioituna.

Siniverkoston ekologisen ja kemiallisen tilan esiselvitys valmistuu vuodenvaihteessa.

Virtavesikartoituksia on jatkettu kesällä 2024, ja niissä on löydetty uusia luonnontilaisia ja sen kaltaisia noroja ja lähteitä.

Turku:

Turun kaupungin luonnonsuojelualueohjelman valmistelu on aloitettu. Valmistelussa on mukana merellisiä alueita, joiden tarkempi rajausehdotus muodostuu PEMMA-kartoitusten jälkeen.

19. Turku: Palautetaan Aurajoen tulvadynamiikka kohdennetuilla alueilla

- Ei aloitettu vuonna 2024

20. Ennallistetaan luonnonympäristöjä

Helsinki:

Kruunusillat-raitiotiehanke toteuttaa Helsingin kaupungin ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa Helsingin Merihakaan joulukuusista ns. kalaturon, jolla parannetaan pohjaeläinten ja kalojen elinoloja sekä myös vedenlaatua. Kalaturo rakennetaan siten, että Kruunusillat pyytää alueen asukkailta käytettyjä joulukuusia, joille rakennetaan työmaalla puusta kehikkoja. Kehikot kuusineen upotetaan merenpohjaan uuden Merihaansillan pohjoispuolelle Hakaniemenrantaan. Näin 3-4 metrin syvyyteen muodostuu noin 3×25 metriä kokoinen rakenne, johon tulee sata joulukuusta. Kruunusillat vastaavat pilottirakenteen suunnittelusta ja toteutuksesta ja Helsingin kaupunki ja Suomen ympäristökeskus pitkänajan seurannasta.

Yhteistyössä Metsähallituksen ja John Nurmisen säätiön Meriniitty-hankkeen kanssa tehtiin meriajokasistutuksia Lauttasaaren edustalle Hevosenkälähdelle kesällä 2024. Merenpohjaan levitettiin ennen pistokkaiden istutuksia hiekkaa kasvuolosuhteiden parantamiseksi. Myös muita potentiaalisia kohteita istutuksille kartoitettiin ja istutuksia tehtiin myös Hattusaaren edustalle. Ennallistamisistutukset jatkuvat vuonna 2025.

Lintuvesien hoitoa jatketaan Vanhankaupunginlahdella ja Östersundomin merenlahdilla järviruokojen niitoin, laidunnuksin ja vieraspetopyynnin. Östersundomin lintuvesille on valmisteilla hoito- ja käyttösuunnitelma vuosiksi 2024–2034.

Turku:

Lintuvesien hoitoa jatketaan Krottilanlahdella, Friskalanlahdella ja Rauvolanlahdella niittämällä ja laiduntamalla. Kaupunkipuro Kuninkojalla toteutettiin elinympäristökunnostuksia yhdellätoista kohteella vuonna 2024 osana kaupungin LUMO-ohjelmaa KuntaHelmi-hankkeena. Hankkeessa ennallistettiin myös puron valuma-alueeseen lukeutuvan Mälikkälänmetsän alueen kosteikkoympäristöjä ojia tukkimalla. Hankekumppanina työssä oli Valonia. Pomponrahkan suoaluetta ennallistettiin patoamalla suoalueen ojastoa KuntaHelmi-rahoituksen turvin. Savojärven säännöstelypato muutettiin pohjapadoksi ja alueelle rakennettiin koskirakenne luonnonkivistä. Työ tehtiin yhteistyössä Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa ja se valmistui syyskuussa 2024.

Itämeri-identiteetti

21. Markkinoidaan Turkua ja Helsinkiä Itämerikaupunkeina

Helsinki:

Helsingissä järjestettiin heinäkuussa 2024 Tall Ships Races -tapahtuma. Purjehdustapahtumassa vieraili yli 400 000 kävijää neljän päivän aikana. Tapahtuman yhteydessä nostettiin paljon esiin Itämeren suojelun tärkeyttä sekä Helsingin merellistä mielikuvaa ja palvelutarjontaa. Tapahtuman tuotti Helsingin tapahtumasäätiö, joka vastaa Helsingin kaupungin tapahtumatuotannoista. Helsingin kaupunki toimii tapahtuman isäntäsatamana, houkutteli suur tapahtuman Helsinkiin sekä valmisti ja toteutti kokonaisuutta monen eri tiimin voimin yhdessä viranomaisten kanssa. Itämerihaaste oli mukana tapahtuman kestävyysohjelman suunnittelussa ja jakoi mukana oleville aluksille ympäristökasvatusmateriaaleja.

Helsingin merellisyys korostui vuonna 2024 Tall Ships Racesin ja kaupungin uuden Itämeri-toimenpideohjelman myötä myös kaupungin viestinnässä. Helsingin kaupunginkanslian viestintä nosti merellisiä ympäristöteemoja monikanavaisella viestinnällä kaupungin somekanavissa, Helsinki-lehdessä ja uudella Meidän meri -videosarjalla Helsinki-kanavalla, johon kuului mm. välähdyksiä Tall

Ships Racesista, kaupungin uudesta Itämeri-ohjelmasta ja vedenalaisen meriajokasniityn ennallistamisprojektista.

Saara Liljan Maapallo polullani - valokuvanäyttely oli esillä KYMP-talon aulassa 20.8.-19.9.24. Tarkoitus oli herätellä ajattelemaan ympäristöasioita osana omaa työtä. Itämeripäivänä järjestettiin aamunavaus KYMP-talon työntekijöille, jossa käytiin Saara Liljan fasilitoimaa keskustelua Itämeren suojelusta, ilmastosta ja resilienssistä.

Helsingin kaupunki mukana vene- ja erämessuilla.

22. Lisätään yleistä merilukutaitoa ja osallistetaan asukkaita

Helsinki:

Itämeripäivänä 29.8.24 järjestettiin ilmaisia lyhytelokuvanäytöksiä Kino K13-teatterissa Katajanokalla. Näytöksissä esitettiin Trashday- ja Minun mereni -dokumentit. Dokumenttien teemoja olivat roskaantuminen ja Itämeren suojelu.

Itämeri-vinkkivihkoja oli mukana keväällä 2024 Espoon ja Helsingin kirjastoja kiertävässä HSY:n infopisteessä, josta on asiakkaille saatavilla tietoa hulevesistä, roskaantumisesta ja haitallisista aineista. Itämeri-vinkkivihkoja on annettu mukaan myös Rotareiden järjestämälle Climate change and the Baltic Sea -leirille, jonka kohderyhmänä ovat 18–30-vuotiaat nuoret eri maista.

Kalasadaman koulun 4. -luokat vierailivat Itämeripäivänä KYMP-talolla valokuvanäyttelyssä ja keskustelivat ilmastosta ja kestävydestä taiteilijan kanssa.

Turku:

Kesäkuussa Itämerihaaste järjesti yhdessä Turun AMKn, Forum Marinumin ja Minun Mereni ry:n kanssa asukkaille suunnatun ”Itämeri terveeksi – tiedosta tekoihin”-keskusteluiltaan Forum Marinumin auditoriossa. Tapahtumassa tuotiin kansantajuisesti esille tuoretta tutkimustietoa Itämerestä sekä kaupunkien ja asukkaiden roolista Itämeren suojelussa. Tilaisuudessa Itämerihaaste esitteli kaupungin Itämerityötä ja toisaalta myös kaupunkien roolia Itämeren suojelussa. Tilaisuudessa oli jaossa Itämerihaasteen jaettavaa materiaalia, sekä Itämeri-vinkkivihkosia.

Itämeripäivänä Itämerihaaste järjesti yleisötapahtuman [Pinnalla- Itämeren juhla](#), Forum Marinumin piha-alueella yhteistyössä Forum Marinumin kanssa. Tapahtumassa oli mukana tutkimuslaitoksia, järjestöjä, seuroja sekä kulttuurista kuten tanssia, musiikkia ja sirkusta. Päivän tapahtumassa vieraili yli 200 kävijää. Juhlapäivä huipentui Finnkinon Kinopalatsissa esitettyyn maksuttomaan Minun Mereni dokumenttelokuvaan. Elokuva esitettiin täydelle salille, noin 200 henkilöä.

Itämeripäivänä kouluissa ja päiväkodeissa syötiin yhteensä yli 100 tuhatta kiloa Itämeren kalaa. Vuonna 2024 haasteeseen lähti mukaan viisi uutta koulua Tampereelta.

Turun päivänä syyskuussa Itämerihaaste osallistui perinteiseen ”Auranjokea siivotaan sukeltaen” siivous tapahtumaan.

Syyskuussa Seilissä, Saaristomeren tutkimuslaitoksella järjestettiin Lounais-Suomen [lukio-opettajille suunnattu meribiologian työpaja](#). Työpajan tavoitteena oli, että opettajat voivat jatkossa itsenäisesti hyödyntää valmista konseptia ja järjestää opiskelijoille Itämeriaiheisia opintoretkeä. Itämeri-kurssin mahdollistivat LUKE-verkosto (OPH), STEAM Turku ja Turun yliopiston biodiversiteettiyksikkö.

Aurajoen alajuoksulla sijaitsevaan Saaristosatamaan panostettiin toteuttamalla uudet opasteet saaristolaivoille, Itäiselle rantakadulle on suunniteltu historiasta kertovia opasteita, joiden toteutus on 2024–2025. Halistenkosken opastamisen suunnitelma on valmis.

Havainnekuva Saarisataman opasteista, jotka kertovat mm. laiturin numeron, aikataulun sekä kuljettavan reitin.

23. Helsinki: Kehitetään vesienhallinnan kokonaisuuden koordinoitua

Yleiskaavoituksen teknistaloudelliseen yksikköön on perustettu uusi erikoisasiantuntijan vakanssi, jonka työtehtäviin liittyy myös vesienhallinnan koordinaatio kaupungissa.

Talousarviovalmistelun 2025 yhteydessä on esitetty kahta uutta vakanssia hulevesien hallinnan suunnitteluun KAMU palveluun.

Roskaantuminen

24. Turku: Laaditaan Turkuun roskaantumisen hillinnän ohjelma

Ohjelmaa aletaan työstämään vuoden 2025 alussa, työssä hyödynnetään Helsingin osaamista roskaantumisen hillinnän ohjelman 2022–2025 toteuttamisesta ja uuden ohjelman päivittämisestä.

25. Viestitään kaupunkien kunnossapidon merkityksestä vesistöille

Helsinki:

Osana roskaantumisen hillinnän toimenpideohjelmaa toteutettiin vaikuttava viestintäkampanja, joka lanseerattiin vappuna 2024. Kampanja sai paljon näkyvyyttä etenkin sosiaalisessa mediassa. Syyskuussa 2024 viestittiin kaupunkilaisille mahdollisuudesta järjestää roskatalkoita kaupungin avustuksella, sekä Roskapäivä ja World Cleanup Day -teemapäivistä ja roskapihtien saatavuudesta.

Turku:

Huhtikuussa toteutettiin somessa [viestintäkampanja](#), samalla kun Rauvolan hulevesiverkostoa kuvattiin. Kampanjassa tuotiin esiin roskaamisen vaikutuksista hulevesirakenteisiin ja kerrottiin esimerkiksi, että kaupungin kunnossapito huoltaa yli 800 km erilaisia hulevesirakenteita. Kampanjan yksi pääviesti asukkaille oli, että hulevesikaivo ei ole roskis.

26. Kehitetään tapahtumien ympäristöohjausta

Helsinki:

Tapahtumajärjestäjille on järjestetty koulutusta, fokuksena erityisesti kestävä muovinkäyttö ja kertakäyttökulttuurista eteenpäin siirtyminen. BALTIPLAST-hanke järjesti keväällä 2024 Helsingin tekijöille webinaarin, jonka teemana olivat kestävät tapahtumat.

Marraskuussa 2024 järjestettiin hankkeen toimesta sidosryhmätyöpaja, jossa jaettiin Itämeren seudun parhaita käytäntöjä kertakäyttömuovittomiin tapahtumiin liittyen.

Hankinnat

27. Edistetään vesivastuullisuuden huomioimista kaupungin hankinnoissa

Helsinki:

NonHazCity3-hankkeessa on käyty markkinavuoropuhelua ATT:n ja Hekan suunnitteluohjeiden päivittämiseksi haitallisten aineiden näkökulmasta. Myös Staran ohjeita on tarkasteltu. Hankkeessa on tuotettu laaja koulutuspaketti rakentamisen haitallisten aineiden vähentämiseksi. ChemBee-hankkeessa esiteltiin kaupungin haitallisten aineiden hallintaa hankintojen näkökulmasta ulkomaisille vieraille 16.5.2024. Hankkeessa on koulutettu syksyllä kaupungin ekotukihenkilöitä haitallisten aineiden vähentämisestä ja viimeisellä koulutuskerralla käydään läpi hankintojen mahdollisuutta vähentää haitallisia aineita. Syksyllä kilpailutetussa kanslian toimisto- ja julkitilakalusteiden kilpailutuksessa huomioitiin keskeisesti haitalliset aineet.

Turku:

Kaupunkiympäristössä vähennetty haitallisten aineiden kuormaa kieltämällä tai rajoittamalla niiden määrää tuotteiden ja palveluiden hankinnoissa. Tavara- ja palveluhankinnoissa noudatetaan kemikaaliviisaan hankkijan opasta, jonka ohjeistusta noudattamalla vähennetään haitallisten kemikaalien kulkeutumista ympäristöön. Kilpailutuksissa käytetään mahdollisuuksien mukaan Motivan Green Deal kriteereitä, koskien haitallisia aineita tai edellyttäen ympäristömerkittyjä tuotteita.

Hankinnoissa edellytetään, ettei tuotteet sisällä tiettyjä Turun kaupungin prioriteettiaineita. Prioriteetti aineiden määrittämistä varten on kerätty tarvittavat taustatiedot kartoittamalla kemikaalien esiintyvyyttä Turun ympäristössä avoimen ympäristötiedon, jätevedenpuhdistamon seuranta-tiedon, aiempien tutkimushankkeiden ja valikoitujen näytteenottojen avulla. Kemikaalien haittavaikutusten, käytön ja vähentämistoimenpiteiden arvioinnissa hyödynnettiin muun muassa ECHAN ja Tukholman sopimuksen (Stockholm Convention) aineistoja. Lisäksi arvioinnissa käytettiin kansallisten viranomaisten ja tutkimuslaitosten julkaisuja.

Kerätystä tiedosta on koostettu yhteenveto, jossa perusteltiin seitsemän eri aineen/aineryhmän priorisointi. Prioriteettiainelista sisältää luettelon seitsemästä aineesta/aineryhmästä ja tiedon siitä, missä tuotteista tai toiminnoissa prioriteettiainetta voidaan kaupungin toimesta vähentää.